

INFORMASJON TIL NASJONALE FAGORGAN OM ARBEID MED NASJONALE RETNINGSLINJER FOR LÆRERUTDANNING revidert mal for nasjonale retningslinjer (LU-AU sak 23/44)

UHR-Lærerutdanning overtok i 2014 ansvaret for de nasjonale retningslinjene for lærerutdanning fra Kunnskapsdepartementet. Retningslinjene er ikke forskriftsfestet og har formell status på nivået under forskrift. Retningslinjene skal konkretisere forskriftene og bidra til å legge en felles standard for hva som er god lærerutdanning, til hjelp for institusjonenes utarbeidelse av egne program- og emneplaner.

Fra 2019 fikk de nasjonale fagorganene ansvar for at retningslinjene til enhver tid er relevante for nasjonal dialog og samarbeid om kvalitet i lærerutdanningene. Retningslinjene skal utarbeides av representanter fra lærerutdanningene med relevant fagkompetanse, i nært samspill med samarbeidspartnere i praksis- og yrkesfelt samt en studentrepresentant.

FELLES MAL for nasjonale retningslinjer for lærerutdanning:

1. **INNLEDNING** Innledningen skal inneholde fellesteksten slik den er utformet. Samtidig anbefales at det etter fellesteksten utvikles en overgangstekst med en kort beskrivelse av utdanningens formål og relevans som lærerutdanning. Innledningen kan avsluttes med utdanningens læringsutbyttebeskrivelser slik de er beskrevet i rammeplanen.
2. **SENTRALE BEGREP** Etter innledningen anbefales at hver av retningslinjene gir en kort forklaring av hvordan de bruker sentrale begrep i retningslinjene.
3. **FAG/KUNNSKAPSOMRÅDE:** Med utgangspunkt i forskriftene for de enkelte lærerutdanningene skal fagenes/kunnskapsområdenes rolle og betydning som lærerutdanningsfag/kunnskapsområder bli beskrevet i retningslinjene. Integreerte utdanningsprogram skal sikre at studentene får faglige, fagdidaktiske og pedagogiske kunnskaper, ferdigheter og kompetanser. Fagene/kunnskapsområdene har en viktig rolle i studentens dannelsesprosess som sikrer ulike profesjonsperspektiver. Dette bør komme tydelig frem i retningslinjene. Nivå og utdanningsspesifikke sider ved innholdskomponentene i fagene/kunnskapsområdene bør presiseres. Dette kan for eksempel være hvordan fagene/kunnskapsområdene forholder seg til nasjonalt planverk, fagformidling i det enkelte utdanningstrinnet og læringsformer. Det anbefales at beskrivelsen av de ulike fag- og kunnskapsområdene synliggjør fagdidaktiske forskningsfronter.
4. **INSTITUSJONELLE FORHOLD:** Retningslinjene bør være eksplisitte på de forhold institusjonene selv omtaler i sine studie- og emneplaner. Den enkelte institusjon har ansvar for å sikre helhetlige studieprogram, slik forskriftene presiserer. Utdanningen skal integrere teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsinnretting og forskningsforankring. I denne delen av de enkelte retningslinjene bør det gjøres en beskrivelse av institusjonenes ansvar og handlingsrom knyttet til dette. Beskrivelsen bør særlig ta for seg institusjonenes ansvar for samarbeid med praksisfeltet. Her kan det være nyttig å detaljere nærmere hvordan partnerskapsavtaler bør inngås og benyttes i tråd med de til enhver tid gjeldende nasjonale strategier for utvikling og profesjonsretting av lærerutdanningene.

4.1 Strukturelle forhold: I forskrift om rammeplan for alle lærerutdanningene omtales struktur og innhold i § 3. Det bør i de nasjonale retningslinjedokumentene vies et kapittel til de strukturelle forholdene som legger rammene for lærerutdanningene. I denne delen av retningslinjene gjøres det en presisering av den strukturen forskriften for den enkelte lærerutdanning omtaler.

4.2 Gjennomføringsform: I dagens utdanningssystem finner vi en stor variasjon i de gjennomføringsformene ulike studier organiseres etter. Lærerutdanningene har som profesjonsutdanning sine behov og utdanningsspesifikke preferanser. Det anbefales at retningslinjene skisserer bredden i gjennomføringsformer for den enkelte lærerutdanning. Det kan være stasjonære eller fleksible og samlingsbaserte utdanninger, nettstøttede utdanninger eller andre former institusjonen velger som gjennomføringsform.

4.3 Arbeids- og vurderingsformer: Det anbefales at retningslinjene gir en beskrivelse av de arbeidsformene utdanningene kan benytte seg av. Beskrivelsen bør inneholde både kollektive og individuelle arbeidsformer. I retningslinjene bør man peke på betydningen av utdanningsspesifikk didaktisk sammenheng mellom innhold, arbeidsformer og vurdering.

4.4 Progresjon: Forskriftene presiserer at institusjonene må sikre progresjon og sammenheng mellom de faglige elementene som inngår i den enkelte utdanning. Det anbefales at det blir konkretisert hva progresjon innebærer for den enkelte lærerutdanning. Progresjonstrapp er en måte å beskrive dette på, men det bør åpnes for alternative modeller som utgangspunkt for operasjonalisering av progresjon i den enkelte utdanningen.

5. **MOBILITET:** Det anbefales at det enkelte retningslinjedokument beskriver et studierelevant, tredelt mobilitetsbegrep som ber institusjonene være eksplisitte på egne rutiner knyttet til:

- intern mobilitet mellom studieprogram.
- mobilitet mellom institusjoner.
- internasjonal mobilitet.

5.1 Internasjonalisering: Det er den enkelte institusjon som har ansvar for å legge til rette for gode modeller for internasjonalisering som et ledd i studienes kvalitetsutvikling. Dette innebærer både internasjonalt forskningssamarbeid og samarbeid om emner eller praksisstudier som medfører gjensidig studentmobilitet. Det er også et institusjonelt ansvar å sikre at det er gode rammevilkår for å ivareta globale og flerkulturelle perspektiver i studiene. Retningslinjedokumentet bør synliggjøre og beskrive det handlingsrommet og ansvaret for internasjonalisering som til enhver tid er gjeldende og i overensstemmelse med nasjonale strategier for lærerutdanningene, og tydeliggjøre hvordan internasjonalisering kan komme til uttrykk i den enkelte lærerutdanning.

6. **INNHALDSKOMPONENTER I STUDIET**

6.1 FoU: retningslinjene bør åpne for institusjonell variasjon i tråd med den lærerutdanning forsknings- og utviklingskomponenten kontekstualiseres til. Retningslinjene bør åpne for studentinvolvering i forsknings- og utviklingsprosjekter, både av faglige grunner og for å bidra til god koordinering av og relevans i studentenes kontakt med barnehager og skoler. Det kan i tillegg omtales hvordan utvikling av partnerskap kan foregå i relasjon til utdanningsspesifikke forhold.

6.2 Praksis: Det anbefales noen felles prinsipper for gjennomføringen av praksisopplæringen.

Forventning til praksislærer:

- minimum 15 stp. veiledningspedagogikk.
- godkjent og relevant lærerutdanning.
- minimum tre års relevant erfaring.

Forventning til praksissted:

- Være en aktiv deltager i tilrettelegging av studentenes praksislæring.
- Utarbeide en tydelig strategi for utvikling av fagmiljø rundt praksislærerne.
- Bidra til praksislærernes kompetanseutvikling som lærerutdannere.

Forventning til skole-/barnehageeier:

- Etterstrebe gode samarbeidsrelasjoner med lærerutdanningene.

Forventning til utdanningsinstitusjonen:

- Ha praksisavtaler med det enkelte praksissted og praksiseier.
- Utarbeide rutiner for samhandling og arbeidsdeling mellom utdanningsinstitusjon og praksissted
- Sikre at praksisstedene er kjent med rutiner for skikkethetsvurdering

Det oppfordres videre til å innarbeide utdanningsspesifikke forhold i retningslinjenes punkt om praksisopplæringen, herunder overgang fra utdanning til yrke (jf. Lærerutdanning 2025).

6.3 Gjennomgående tema: Det anbefales at gjennomgående tema videreføres som innholdskomponent i lærerutdanningene. Blant retningslinjene utviklet i perioden 2014-18 inneholdt flere av dem følgende gjennomgående tema: Folkehelse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap, Bærekraftig utvikling, FNs bærekraftsmål.

Det bør drøftes hvilke temaer som egner seg som gjennomgående tema i sin utdanning. Det betyr at den enkelte retningslinje kan inneholde flere eller andre gjennomgående tema enn skissert over.

6.4 Profesjonsfaglig digital kompetanse (PfDK): Det anbefales å presisere og konkretisere hvordan institusjonene kan jobbe progresjonsmessig for utvikling av lærerstudentenes PfDK. Det kan gis eksempler på hvordan arbeidet kan foregå for at studenter utvikler solid og framtidsrettet kompetanse på området. Videre kan institusjonene oppfordres til en høy grad av kunnskapsdeling og erfaringsutveksling seg imellom når det gjelder hvordan lærerstudenter på best mulig måte kan rustes for den digitale hverdagen vi knapt aner konturene av.

7. RELEVANTE STYRINGS- BAKGRUNNSDOKUMENT:

Lærerutdanning generelt: Som grunnlag for å utarbeide retningslinjer for de ulike lærerutdanningene bør man legge til grunn relevante aktuelle nasjonale styrings- og bakgrunnsdokumenter. Det anbefales at retningslinjene inkluderer en oversikt over relevante utdanningsspesifikke dokumenter, som for eksempel forskrifter, stortingsmeldinger, rapporter, utredninger, rammeverk, strategier og handlingsplaner.

Bakgrunnsinformasjon:

UHR-Lærerutdanning overtok i 2014 ansvaret for de nasjonale retningslinjene fra Kunnskapsdepartementet. I perioden 2014-2018 ble det i regi av UHR utviklet nye nasjonale retningslinjer for alle lærerutdanningene, av programgrupper satt sammen av representanter for UH-institusjonene, yrkesfeltet og studentene. Retningslinjene er viktige felles standarder for hva som er god lærerutdanning, til hjelp for institusjonenes utarbeidelse av egne program- og fagplaner. Retningslinjene har status på nivået under forskrift/rammeplan. Våren 2018 fikk de nasjonale fagorganene for BLU, GLU, Faglærer og Lektor/PPU ansvar for videre forvaltning av retningslinjene.

Om arbeidet med retningslinjene hentet fra mandatet for nasjonale fagorgan [mandat-for-nasjonale-fagorgan-tilhorende-uhr-larerutdanning-revidert-6-mai-og-28-september.pdf](#)

Med utgangspunkt i UHRs retningslinjer for strategiske enheter, §§3,4,5 og 6, skal de nasjonale fagorganene:

- ta ansvar for at de nasjonale retningslinjene for lærerutdanning til enhver tid er relevante for nasjonal dialog og samarbeid om kvalitet i lærerutdanningene, i nært samspill med samarbeidspartnere i praksis- og yrkesfelt,
- herunder ta ansvar for innpassing av faglige føringer for nasjonal deleksamen i de nasjonale retningslinjene
- sørge for oppdatering og utvikling av retningslinjene som følge av større reformer i barnehage- og skolesektoren

Rutine for revideringer av nasjonale retningslinjer (LU-AU sak 20/43):

Ved revisjoner og justeringer av nasjonale retningslinjer, oversender de nasjonale fagorganene retningslinjene til UHR-Lærerutdannings arbeidsutvalg (AU). AU vurderer om revisjonene krever en høring i sektoren eller kun en godkjenning av AU.

Ved oversendelse av forslag til reviderte retningslinjer legges det ved et oversendelsesskjema med informasjon om prosess og navn på UH-ansatte, 2-3 praksisfeltrepresentanter og en studentrepresentant som har deltatt i arbeidet med retningslinjene.

Økonomiske rammer for retningslinjearbeidet:

[økonomiske-rammer-for-uhr-larerutdannings-nasjonale-fagorganer.pdf](#).